

УДК 653

Віталій Барвіненко

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ
РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
УКРАЇНИ**

Дослідження питання щодо проблеми формування системи державного планування розвитку підприємств залізничного транспорту в сучасних умовах. Вперше розглядаються проблеми теоретико-методичного обґрунтування цього процесу.

Ключові слова: види економічної діяльності, специфіка транспортних систем, принципи системного аналізу, комплексний розвиток підприємств залізничного транспорту.

Исследование вопроса относительно проблемы формирования системы государственного планирования развития предприятий железнодорожного транспорта в современных условиях. Впервые рассматриваются проблемы теоретико-методичного обоснования этого процесса.

Ключевые слова: виды экономической деятельности, специфика транспортных систем, принципы системного анализа, комплексное развитие предприятий железнодорожного транспорта.

Research of question is in relation to the problem of forming of the system of the state planning of development of enterprises of railway transport in modern terms. The problems of теоретико-методичного ground of this process are first examined.

Keywords: types of economic activity, specific of transport systems, principles of analysis of the systems, complex development of enterprises of railway transport.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні економічні умови і науково-технічний рівень розвитку транспортних систем потребує корінної внутрішньої перебудови існуючих видів і форм соціально-економічних відносин, системи управління. І ці процеси реалізуються сьогодні в рамках структурної реформи залізничного транспорту. Разом з цим, нові вимоги, які пропонують ринкові умови господарювання розвитку підприємств залізничного транспорту, ставлять проблему державного планування розвитку транспортних систем на більш високому рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковому вирішенню задач державного планування розвитку підприємств залізничного транспорту присвячено дослідження низки провідних вітчизняних вчених, серед яких Макаренко М.В.,

© Барвіненко В. Д., 2013

Цвєтов Ю.М., Садловська І.П., Ейтутіс Г.Д., Бараш Ю.С. та ін. Разом з тим високодинамічні умови зовнішнього середовища вимагають постійної актуалізації існуючих методичних підходів та інструментів впровадження ефективної галузевої політики економічного розвитку.

Метою статті є визначення підходів до формування системи державного планування розвитку підприємств залізничного транспорту України.

Виклад основного матеріалу. До основних потреб розвитку підприємств залізничного транспорту й удосконалення методів і принципів державного планування таких специфічних складних систем управління належить швидкість виконання ринкового замовлення, можливості зменшення сукупних затрат, більш повного задоволення потреб замовників, гнучкої адаптації до змін ринку. Однак на фоні розвитку ринкових відносин на ринку транспортних послуг виявляються відставання фундаментальних наукових досліджень щодо державного регулювання розвитку підприємств залізничного транспорту.

Визначальні теоретичні дослідження природи державного регулювання розвитку транспортних систем, визначення значних його особливостей від класичних методів мають дати відповіді на питання взаємозв'язку та взаємообумовленості процесів удосконалення державного планування розвитку підприємств залізничного транспорту. Транспортні системи у своєму складі мають необхідні ознаки планового ведення господарства, осмислення проблеми формування і управління ними дозволить вийти на якісний рівень функціонування самих транспортних систем і забезпечить ріст ефективності економіки, транспортна складова яких незмінно висока.

Тому, на сучасному етапі розвитку наукових досліджень вкрай актуальною стає розробка теоретико-методичних положень по обґрунтуванню удосконалення державного планування розвитку підприємств залізничного транспорту. При цьому необхідно вирішити ряд задач теоретико-методологічного характеру:

- узагальнити та інтерпретувати нові домінанти, пріоритети в формуванні і функціонуванні стратегії розвитку залізничного транспорту;
- позитивно-критично осмислити теоретичні й методологічні новації державної планової системи в рамках загальної теорії управління;
- виділити та розкрити природу предметного поля теорії і практики розвитку транспортної системи у світі глобалізації політичних, економічних, транспортно-технологічних процесів і умов зовнішнього середовища;
- виявити методологічний зміст і потенційні можливості комплексного розвитку підприємств залізничного транспорту;
- розкрити змістовну сутність основних закономірностей, законів і принципів побудови системи державного планування комплексного розвитку підприємств залізничного транспорту.

Транспортні системи за своїми функціональними характеристиками належать до категорії специфічно складних систем. Їх дослідження і вдосконалення пропонує застосування системного підходу і системного аналізу. Для специфіки подібної методології характерні:

- недоцільність використання єдиної моделі використання різних аспектів транспортних систем;
- спільний облік усіх факторів, які належать до різних підсистем;

- необхідність виявлення ціленаправленої поведінки і прояв окремих складових для інтеграції всієї транспортної системи.

Сучасні громадські підходи при дослідженні процесів розвитку підприємств залізничного транспорту можуть і повинні бути розширені постановками нового класу задач, нового апарату дослідження при прийнятті рішень з стратегії розвитку і управління ними.

Більшість вітчизняних і зарубіжних авторів системних досліджень розвитку і його планування, виходять із постулату про використання в якості наукового інструмента системного аналізу як моделі, що дозволяє досягти найбільш повного вивчення об'єкта дослідження.

Формування політики державного планування розвитку підприємств залізничного транспорту доцільно реалізовувати за функціональним принципом, маючи на увазі класифікацію таких видів економічної діяльності: вантажні перевезення; утримання та експлуатація інфраструктури; надання послуг локомотивної тяги (у пасажирському та вантажному перевезеннях); пасажирські перевезення в приміському сполученні; пасажирські перевезення в далекому сполученні; ремонт рухомого складу; будівництво об'єктів і інфраструктури; науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи; утримання соціальної сфери та інші види діяльності.

Висновки. Удосконалення методології формування системи державного планування розвитку підприємств залізничного транспорту, безумовно, буде сприяти економічному росту залізничного транспорту.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Постанова* К.М.У. від 16 грудня 2009 № 1390 «Про затвердження державної цільової програми реформування залізничного транспорту на 2010-2019 рр.».
2. *Указ* Президента України від 12 березня 2012 р. № 187/2012 «Національний план дій на 2012 р. щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010 – 2014 рр.» *Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава*.
3. *Бараш* Ю.С. Управління залізничним транспортом країни: Монографія Дніпропетровськ: Видавництво Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту, 2006. – 264 с.
4. *Мазо* Л. А., *Пугачева* А. Проблемы стратегического управления развитием железнодорожной корпорации. *Вестник ВНИИЖТ*. – 2004. – № 3.
5. *Макаренко* М. В. Основи управління економічними процесами на залізничному транспорті України: Монографія. – К.: КУЕТТ. 2003 – 478 с.
6. *Макаренко* М. В. Оптимізація управління економічною діяльністю залізничного транспорту на принципах бюджетування: Монографія. – К.: ДЕДУТ, 2012. – 294 с.